

**“TILLSAMMANS BYGGER VI EN
HÅLLBAR OCH MOTSTÅNDSKRAFTIG
GRUND FÖR ETT STARKARE
DEMOKRATISKT SAMHÄLLE”**

**HÄR LÄR VI OSS MER OM ETT AV VÅRA STÖRSTA HOT MOT
DEMOKRATIN - VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM.**

**LÄRARHANDLEDNING FRAMTAGEN AV RAOUL WALLENBERG ACADEMY I SAMARBETE MED
NON-SILENCE GENERATION OCH FRYSHUSET.**

BAKGRUND:

Vi ser hur antidemokratiska krafter får allt större fotfäste, och hur hoten mot vår demokrati växer sig starkare. Skolan har en viktig roll i att motverka och förebygga dessa antidemokratiska åsikter i ett tidigt skeende. En viktig del i detta arbete anser vi är att förse elever med kunskap om hur våra demokratiska processer ser ut, och vidare hur vi som medborgare kan utnyttja våra demokratiska rättigheter. Genom att förmedla kunskap i form av "know-how", inspirera och lyfta de principer som Sveriges demokrati bygger på höjer vi inte bara ungas kunskapsnivå utan banar även vägen för en mer slagkraftig och stark demokrati i framtiden.

“UTBILDNINGEN SKA FÖRMEDLA OCH FÖRANKRA RESPEKT FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA OCH DE GRUNDLÄGGANDE DEMOKRATISKA VÄRDERINGARNA SOM DET SVENSKA SAMHÄLLET VILAR PÅ.”

10 kap. 2 § skollagen

SYFTE:

Denna lärarhandledning bygger på fördjupande övningar kopplat till filmen om våldsbejakande extremism. I filmen får eleverna lära sig mer om vad det finns för våldsbejakande extremistiska rörelser i Sverige, vad som kännetecknar dem och hur man ska agera om man märker att någon i sin närhet dras in i de miljöerna. De får träffa terrorexperterna Magnus Ranstorp, och regeringens tidigare samordnare mot våldsbejakande extremism, Anna Carlstedt. Filmen hittar du [här](#).

Nedan finner du förslag på övningar du kan använda efter att ha visat filmen om yttrandefrihet för dina elever i klassrummet.

ÖVNING 1: KONSPIRATIONSTEORIER

- 5 min enskild reflektion
- 10 min helklass

Konspirationsteorier är något alla människor stöter på lite då och då, och de kan i vissa fall verka oskyldiga men i andra fall kan de resultera i en uppmuntran till våldsbejakande extrema rörelser. De kan leda till misstro gentemot samhällets fundamentala demokratiska processer och leda till en ökad polarisering och splittring i samhället¹. En del av demokratiuppdraget i skolan innebär att motverka dessa typer av åsikter och därav anser vi att ökad kunskap om befintliga konspirationsteorier och varför människor tror på de är en viktig pusselbit.

Inled med att berätta om en konspirationsteori som mynnade ut i en våldsam och hemsk händelse. Exempel du kan ta upp är hur antisemitiska konspirationsteorier om att judarna bland annat styrde världens massmedier användes för att legitimera Förintelsen under andra världskriget. Låt sedan eleverna var för sig skriva ned

¹ Forum för levande historia. *Hot mot demokratin*.
<https://www.levandehistoria.se/webbkurs-larare-svara-fragor-i-klassrummet/5-konspirationsteorier/hot-mot-demokratin> hämtad 21 september 2021.

exempel som de själva kan komma på. Avsluta sedan övningen genom att i helklass gå igenom några av elevernas exempel.

Det är viktigt att elever inte lämnas outmanade om de exempelvis uttrycker främlingsfientliga åsikter. Samtidigt är det nödvändigt att eleven inte känner sig utsatt. Den typ av upplevelse kan förstärka ogrundade åsikter.

Europeiska kommissionen har tagit fram material om hur man upptäcker konspirationsteorier:

https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/identifying-conspiracy-theories_sv

ÖVNING 2: TIDSLINJEN

- 5 min inledning
- 20 min arbete i smågrupper
- 15 min avslutning i helklass

En stor del i skolans demokratiuppdrag är att låta eleverna själva reflektera och lyfta olika sätt att se på saker och ting. Denna övning syftar till att eleverna i grupper om 5-6 personer ska måla upp en potentiell tidslinje över hur det kan se ut från att en person först kommer i kontakt med någon våldsbejakande extremistisk miljö till att de utför en våldsam extrem handling. Inled med att rita upp ett streck på tavlan, likt en tidslinje, med en pil riktat mot ordet "våldsam extremistisk handling". Låt sedan eleverna gruppvis skapa en egen tidslinje med olika händelser som har lett till att personen slutligen utförde en våldsam extrem handling. Avsluta övningen genom att samla eleverna i en gemensam diskussion och låt var grupp för sig berätta hur de tänkt genom att måla upp deras tidslinje på tavlan.

Exempel på detta kan vara:

Mobbad i skolan → känsla av ensamhet → läser på internet om hur vårt mångkulturella samhälle är grundorsaken till samtliga problem → hittar en grupp på facebook som styrker denna teori → går på ett arrangerat möte → känner gemenskap och samhörighet → deltar och utför våldsam handling åt gruppen.

ÖVNING 3: INBLANDADE AKTÖRER

- 5 min två och två
- 10 min helklass

Det finns många olika aktörer som har en viktig roll att spela i arbetet mot våldsbejakande extremism. I denna övning får dina elever reflektera över samhällets olika demokratiskt byggda instanser och hur viktigt det är att de fungerar, och varför de har en roll att spela. Låt eleverna först två och två diskutera vad det kan finnas för olika aktörer kopplat till arbetet med våldsbejakande extremism, och samla sedan upp deras tankar och idéer i helklass.

Exempel på aktörer:

- Socialtjänsten
 - Kommuner
 - Terrorforskare
 - Skolan
 - Fritidsgårdar
 - Säkerhetspolisen
 - Rättsväsendet
-

ÖVNING 4: FYRA HÖRN

- 20 min

I denna övning får dina elever reflektera själva över påståenden kopplat till demokrati och våldsbejakande extremism. Syftet är att låta de lyssna till varandras tankar och motivera varför de tänker på ett visst sätt, och även låta de ändra sig. Börja med att dela in klassrummet i fyra hörn där ett blir "Håller med", det andra blir "Håller delvis med", "Håller inte med" och det sista hörnet blir "Övrigt" där de får motivera helt själva. Läs sedan upp påståenden som finns att tillgå här nedan och öppna sedan upp för samtal utifrån vilka hörn dina elever väljer.

Förslag på påståenden:

- Sociala medier är viktigt i ett demokratiskt samhälle
- Det är bra när alla tycker och tänker likadant

- Det är större chans att man får främlingsfientliga åsikter om ens föräldrar har det
 - Jag kan inte påverka någon som redan anslutit sig till en våldsbejakande extremistisk grupp
 - Våld och makt hänger ihop
 - Det är viktigt att ge folk en andra chans
 - Jag har ett ansvar som kompis i att se till att personen inte ansluter sig till en våldsbejakande extremistisk rörelse
 - Det är inte viktigt att prata om främlingsfientlighet och rasism med sina vänner
 - Jag bryr mig inte om vad mina vänner har för åsikter om saker och ting
 - Terrorism går att bekämpa
-

OM RAOUL WALLENBERG ACADEMY:

Att agera mot orättvisor är lika viktigt då som nu som alltid. Raoul Wallenberg Academy grundades år 2001 av bland andra Raoul Wallenbergs syster Nina Lagergren. Vi är en politisk och religiöst oberoende insamlingsstiftelse som rustar unga att agera med civilkurage i Raoul Wallenbergs anda för ett medmänskligt samhälle fritt från rasism och främlingsfientlighet. Vi engagerar årligen tiotusentals unga genom våra utbildningar i självledarskap, skolprogram i mänskliga rättigheter och uppmärksammandet av Raoul Wallenbergs dag, Sveriges nationella dag för medmänsklighet och civilkurage. Med Raoul Wallenbergs gärning och ledarskap som inspiration stärker vi unga att stå upp för mänskliga rättigheter och lägger grunden för en motståndskraftig demokrati.

DEMOKRATI - LIKA VIKTIGT

DÅ, SOM NU, SOM ALLTID.